

5. Никитин, А.А., Экономическая психология: учеб.-метод. пособие, Перм. гос.ун-т, Пермь, 2009.

6. <http://www.psychologies.ro/cuvant/skinner-burrhus-frederic>, accesat la 01.02.2018.

7. <https://ghdinu.wordpress.com> (accesat la 15.02.2018).

Tangente și particularități în arta textilă contemporană

din Republica Moldova și din România

Tangents and particularities in the contemporary textile art of the Republic of Moldova and Romania

Ana Simac, doctor în studiul artelor, conferențiar universitar, Catedra de studiul artelor, grafica și metodologia instruirii, Facultatea de Arte Plastice și Design, UPS „Ion Creangă”

Iuliana Babin, doctorandă, UPS „Ion Creangă”, Chișinău

Rezumat

Acest articol prezintă particularitățile artei textile contemporane moldo-române, relevând, în felul acesta, anumite interferențe culturale. Autoarele articolului analizează tendințele moderne în arta textilă decorativă a artiștilor români și moldoveni, în special în arta tapiseriei. În articol, sunt relevate trăsături comune, tangente, particularități ale artei tapiseriei din Moldova și din România, în baza operelor unor mari artiști plastici, maestri-tapiseri, designeri.

Cuvinte-cheie: tapiserie, artă textilă/decorativă contemporană, tangente, particularități, arta moldo-română, tradiții.

Abstract

The article emphasizes the value of scientific novelty, conveys the relevance and originality of the theme of the cultural interference. Namely, the author combines the modern tendencies in the textile, decorative art of Romanian and Moldavian artists, applied in one study, in particular, the analysis of art tapestry. The author reveals common features, tangencies, particularities, shows the results of this creative activity of the great artists, masters-tapestries, designers.

Keywords: tapestry, contemporary textile / decorative art, tangents, particularities, Moldo-Romanian art, traditions.

Arta tapiseriei profesionale în Republica Moldova reprezintă un fenomen artistic relativ nou, cristalizat în perioada postbelică pe solul unor frumoase tradiții textile populare, bazate pe o bogată istorie a ornamenticii [5] și coloristicii tradiționale a covorului [6]. Or, țesutul constituie o ocupație preferată a femeilor meșterite, din cele mai vechi timpuri până în zilele de azi.

În acest articol, în baza mai multor surse științifice, vom studia caracteristicile generale ale dezvoltării artei textile în actualitate din Republica Moldova și România [1; 6; 9; 10].

Analizând operele de artă textilă de la mai multe expoziții de artă decorativă, lucrările tinerilor artiști plastici, ale studenților, profesorilor, designerilor contemporani din Republica Moldova și România, vom analiza interferențele

culturale, unele tangențe și particularități artistice ale domeniului.

În data de 8 august 2013, în Sala de Expoziție „C. Brâncuși” de la Palatul Parlamentului (România) a fost inaugurată expoziția „Tapiseria contemporană românească din Colecția de artă a Muzeului Județean Buzău”. Trebuie să menționăm că în județul Buzău există cea mai mare colecție de tapiserie profesionistă din toată țară, prezentând un patrimoniu românesc cu o înaltă valoare artistică și decorativ-estetică. Expoziția dată a reunit lucrările unor artiști (tapiseri) renumiți, care pornesc, în creația lor, de la elemente decorative, clasice, de la un limbaj plastic cunoscut, dar care ne demonstrează „rădăcini vizibile în arta tradițională populară românească” [9]. Așa cum ne informează „Ziarul de duminică”, expoziția cuprinde „37 de tapiserii, care au fost semnate de 27 de artiști consacrați național și internațional” [9], dintre care îi putem numi pe Mimi Podeanu, Aurelia Gheață, Ioan Stendl, Ileana Balotă, Maria Mihalache Blendea și Constantin Blendea, Cela Neamțu, Carmen Groza, Șerbana Drăgoescu, Ileana Teodorini-Dan, Maria Cociopolos, Simona Chintilă, Spiru Chintilă, Mariana Oloier Ghiță, Vintilă Mihăilescu, Victoria Radu, Berta Benko-Mrazec, Ovidiu Paștina, Constanța Crișan, Nicolae Balaș, Mariana Ionașcu, Pavel Codiță, Lucreția Pacea, Geta

Brătescu, Liana Șaru, Diana Schor și Florin Menzopol [9].

Este important că selectarea tapiseriilor pentru participare „s-a făcut având în vedere faptul că majoritatea lucrărilor exprimă, prin semne și simboluri esențiale, spiritualități și tradiții etnice ale poporului român” [9]. Tapiseriile artiștilor din România au fost executate prin forme abstracte, stilizate, dar și revoluționar-fanteziste, în tehnica de lucru haute-lisse și basse-lisse etc.

Desenul 1. M. Blendea Mihalache și C. Mihalache,

Desenul 2. M. Podeanu, „Tradiții”, tapiserie, 2013, „Oamenii pământului”, tapiserie, 2013 (România) [9]

Fiecare artist își conturează în mod individual gândirea lui postmodernistă, iar fiecare lucrare reprezintă, astfel, un „univers în sine”, cu diverse semnificații, simboluri și metafore.

În ansamblul expoziției, un loc important, prin valorificarea superioară a elementelor utilizate tradiționale românești, îl ocupa o tapiserie clasică, cu denumirea „Tradiții”, de Mimi Podeanu (Desenul 2). Cealaltă lucrare, semnată de autoarea Carmen Groza, „Lumini și umbre”, prezintă interes din punct de vedere coloristic. Tapiseria de Carmen Groza, intitulată „Rodul pământului”, este organizată armonios prin „decorativismul” și „simbolurile conținute”. Prin ideea compozițională a lucrării „Laudă vinului”, Ioan Stendl ne oferă o interpretare originală a eternei teme „Raiul și Iadul”, „Adam și Eva” [9].

Tapiseria monumentală „Oamenii pământului” de Maria Blendea Mihalache și Constantin Blendea sugerează valoarea, armonia și frumusețea universului, ilustrează ordinea, împreună cu haosul (Desenul 1). Tema bunătății, „generozității, autodăruirii” în credința populară este prezentă în tapiseria artistei Ileana Teodorini Dan „Făt-Frumos din lacrimă” [9].

Gusturile preferențiale ale autorilor pentru covoarele românești (scoarțele), simbolurile veșnice (casa, pasărea,

pământul, floarea, spicul de grâu, copacul, vinul etc.) și modalitățile tradiționale de lucru ne transmit ideea identității naționale, întoarcerii către sine.

Totodată, aspectul etnocultural privind gusturile autorilor în realizarea operelor de artă textilă ilustrează tangențe și particularități în creația actuală a artiștilor. De asemenea, la etapa contemporană, putem urmări frecvent tendința de a prelungi dezvoltarea artei textile în spiritul tradițiilor populare. Ne referim în special la ornament, valorificat atât în România, cât și în Republica Moldova.

Conform informației lui Marius Becherete [10], de la 1 februarie 2018 (și până la sfârșitul lunii), la Sala „C. Brâncuși” a Palatului Parlamentului din București, prin contribuția Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale (CJCPCT) Gorj, în parteneriat cu Consiliul Județean Gorj și Ansamblul Artistic Profesionist „Doina Gorjului”, a avut loc un eveniment foarte important în arta textilă contemporană din România [10]. Este vorba de vernisajul expoziției, care a fost intitulată „100 de artiști pentru 100 România”.

Vernisarea expoziției internaționale de artă plastică a fost onorată prin participarea a 100 de artiști plastici, cu 130 de opere de artă (tapiserie, pictură etc.): 50 din România (din Argeș, București, Cluj, Constanța,

Deva, Gorj, Iași, Vâlcea) și 50 din Bulgaria, Republica Moldova, Serbia și Ucraina. Curatorul acestei expoziții a fost neobositul artist plastic român Teodor Dădălău [10].

Pe simezele sălii „Constantin Brâncuși” a fost expusă o lucrare extraordinară, monumentală, cu denumire autentică „Hora”, realizată de pedagogul (din AMTAP) și artistul plastic din Republica Moldova Victoria Sclifos.

Desenul 3. Victoria Sclifos, „Hora”, tapiserie, Republica Moldova (lucrare prezentată la expoziția „100 de artiști pentru 100 România, sala „C. Brâncuși”, Palatul Parlamentului, România, 2018). Imaginile au fost preluate de pe pagina de facebook a T. Dădălău.

Evoluția tapiseriei profesioniste relevă continuitatea tradițiilor textile românești, specificul țesutului bidimensional, tehnica clasică de țesut, o continuitate etnoculturală a tradițiilor.

În Republica Moldova, la mijlocul anilor '80 ai sec. al XIX-lea, s-a cristalizat o școală națională în domeniului textil, marcată de experimentări tehnologice, cu căutări intense de interpretare a motivelor populare, dar sunt realizate și tendințe

monumental-decorative în stil abstract. Artiștii din Republica Moldova practică tapiseria într-o manieră personală, dar majoritatea autorilor îmbogățesc paleta

cromatică și stilistică în direcția elaborării, diversificării categoriilor tapiseriei în bidimensională, tridimensională, cu diverse experimente conceptuale.

Tapiseria din Republica Moldova, în ultimele decenii, este unul dintre cele mai răspândite genuri în domeniul artei textile, încorporând, totodată, și noi soluții compoziționale, coloristice și tehnice. Analizând prestanța fenomenului artistic al tapiseriei contemporane din Republica Moldova, vom semnala evenimente artistice importante, așa cum sunt Bienala Internațională de Artă Decorativă (2009-2010), cu genericul *Continuitate, diversitate și sincronizare*, și Bienala de Artă Decorativă (2016) din Chișinău. Fenomenul artistic a determinat masiva participare a tinerei generații în nevoia de afirmare și contribuție. Tinerii creatori au încercat să devanseze tradiția, optând pentru o sinteză între formele de expresie plastică tradiționale și cele alternative. Trăsătura caracteristică a tapiseriei din Republica Moldova este predominarea limbajului tradițional [11].

Desenul 4. N. Zimbroianu, „Mlădițe”,
tapiserie, sisal,

Desenul 5. I. Savițcaia-Baraghin, „Cuib”,
pâslă, lână,
tehnică clasică, 2015 (România)
tehnică mixtă, 2017 (Republica Moldova)

La etapa contemporană, în crearea tapiseriei, se utilizează cu predilecție tehnici mixte, se combină diferite materiale și

variații de interpretare a limbajului plastic al tapiseriei (lucrările „Cuib”, E. Ajder; „Roata vremii”, I. Burlaca; „Cuib”, „Urme”, I. Savițcaia-Baraghin – Desenul 5). Se lucrează cu pâslă, lână, apare colajul textil, broderia, cusutul etc. Aceste lucrări artistice sunt originale în ceea ce privește compoziția, relevând viziunea individuală filosofică a autorului și conștiința autentică a întregului popor.

Noua generație prezintă concepții inedite în realizarea operelor de artă, în special prin coloritul modern contrastant (culorile violet, galben, turcoaz ș.a.), prin soluții moderne de proiectare atât în domeniul tapiseriei artistice, cât și în cel al covoarelor industriale și al designului (Desenele 6, 7.)

Desenul 6. L. Șevcenco, „Ploaia”, pâslă,
2016,

Desenul 7. Pictor-proiectant – I. Burlaca
foto by autor Cover „Rain”, Floare-
Carpet SA, 2013, foto catalog

Totodată, tematica lucrărilor și procedeele tehnice utilizate continuă să ilustreze specificul și originalitatea tapiseriei profesionale din țară, dar cu încercări noi. Stilul și expresivitatea artistică ale lucrărilor de tapiserie din ultimii ani ne amintesc de creația artiștilor remarcabili din Republica Moldova Andrei Negură, Ala Uvarov, Olimpiada Arbuz-Spatari, Felicia Baltă-Savițcaia, Silvia Vrânceanu, Maria Sacarăciță etc. Trebuie să menționăm că în arta

textilă contemporană, câștigând relevanță și popularitate, se manifestă și arta păslei (autori Iarâna Savițcaia-Baraghin (Desenul 5), Ludmila Șevcenco (Desenul 6), Viorica Sfecă, Maria Michitici, Victoria Andrieș) (Desenul 7)). Creează opere în tehnica baticului Ala Uvarov, Vasile Grama, Daniela Roșca-Ceban (Desenul 8), Florentin Leancă etc.

Desenul 8. D. Roșca-Ceban, „Inspirații etnice”, batic rece, triptic, 2017, foto by autor

Artiștii contemporani din Republica Moldova și România, într-un mod profesionist, introduc metode inovative, creează compoziții originale plane și tridimensionale, utilizează diverse materiale și stiluri (Desenele 4, 5, 6, 7). În acest context, semnalăm lucrările din anii 2016-2018 ale tinerilor artiști Antonina Gurețkaia, Ludmila Goloseeva, Victoria Sclifos (Desenul 3), Irina Burlaca, Iarâna Savițcaia-Baraghin, Ana-Maria Donica, Greta-Cornelia Șochichiu, Adriana Mursa, Iulia Secieru ș.a., autori care sunt permanent în

căutarea noilor idei creative, a noilor elemente de stil și limbaj.

O tendință în arta textilă din Republica Moldova și România, reflectată și în designul vestimentar și modă, este orientarea etno-culturală, în spiritul tradițiilor străvechi. În cadrul instituțiilor de învățământ superior, pedagogi, designeri, cercetători, artiști pregătesc o generație nouă de artiști, care, prin studiile pe care le realizează, continuă tradițiile străvechi ale moldovenilor în realizările lor artistice. În acest context, se remarcă un tânăr designer autohton, Mihaela Dvornic, și vestitul designer-pedagog Natalia Vavilina. Colecția Mihaelei „Poarta neamului” este caracterizată printr-o stilistică modernă feminină, „dar păstrează și un anumit grad de autenticitate”. O tânără talentată, fiind inspirată din arhitectura tradițională rurală moldovenească, realizând și creații hand-made, a realizat în cadrul Facultății de Arte Plastice și Design, UPS „Ion Creangă” (Desenul 10), o colecție vestimentară proprie, la care a adăugat în calitate de accesorii *genți din lemn* (Desenul 9).

Desenul 9. M. Dvornic, „Poarta neamului”,
genți, 2017

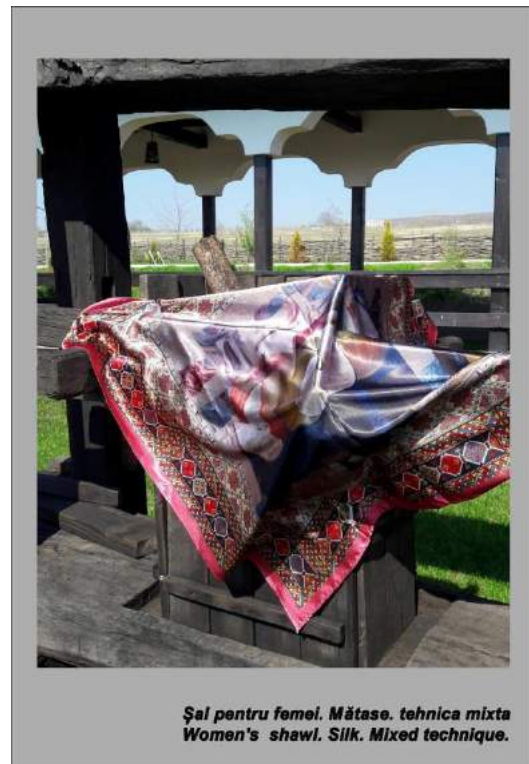

Desenul 10. Muzeul Facultății de Arte Plastice și Design, UPS „Ion Creangă”, lucrările absolvenților, foto Facebook

Designerul (de interior/textil/de bijuterii, arhitect) Natalia Vavilina promovează arta moldovenească tradițională și peste hotare, folosind în mod activ platforma internațională. În anul 2017 (la Artpodium), ea a încercat să reunească într-o colecție modernă realizările sale în domeniul textilelor (șal/eșarfă etc.) și o colecție de bijuterii, completată cu lucrări ale altui designer vestimentar vestit, Svetlana Volkova (Desenele 11, 12).

Desenul 11. N. Vavilina, șal pentru femei, expoziția din 2017

*Șal pentru femei. Mătase, tehnica mixta
Women's shawl. Silk. Mixed technique.*

Desenul 12. N. Vavilina, șal pentru femei, foto din catalog, 2017

Concluzii generale

La etapa contemporană, autorii din Republica Moldova prezintă, în lucrările lor, tendințe și abordări noi, experimentează în domeniul tehnologiei, coloristicii și modificării formei tradiționale a operelor textile. Cu ajutorul mai multor tehnici mixte, maeștrii de artă textilă experimentează cu succes arta tapiseriei profesionale, pâsla, imprimeul artistic, designul textil. Este evidentă orientarea spre tapiseria profesionistă decorativă, cu configurații pur abstracte, semnificații estetice, care relevă triumful artei plastice/decorative în stilul modern. Dar autenticitatea etnică, spiritul

național continuă a fi predominante în creația contemporană de tapiserie.

Artiștii plastici din România, la rândul lor, sunt preocupați de exploatarea modalităților de manipulare a firelor de lână, de varii experimentări artistice în tapiserie, pâslă, batic etc. Creația artiștilor din România denotă autenticitate și profesionalism, probează o înaltă calitate, prezintă specificul național prin diverse mijloace de expresie artistică.

Dacă semnalăm tangențele în creația artei textile din România și Moldova, vom releva că în ultimele decenii, artiștii plastici, prin operele lor, generează o nouă formă de dialog între generații în arta textilă/decorativă contemporană. Autorii utilizează o nouă sinteză de tradiții și inovații, cu elemente stilizate și diverse tehnici tradiționale, cu inovații conceptuale, tehnice și de stil.

Bibliografie

1. Ajder, E., *Evoluția scoarțelor românești, Tapiserie artistică* (suport de curs), Chișinău, Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2013, 114 p.
2. Ajder, E., *Țesutul tradițional românesc, Tapiserie artistică* (suport de curs), Chișinău, Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2013, 122 p.
3. Arbuz-Spatari, O., Simac, A., *Dezvoltarea creativității artistice la studenți în cadrul cursului de artă textilă* (ghid metodic), Garomont Studio, Chișinău, 2012, 251 p.
4. Comșa, D., *Din ornamentica română, album de broderii și țesături*

românești, Editat de Revista Transilvania, Sibiu, 1976.

5. Moisei, L., *Ornamentica țesăturilor tradiționale din Republica Moldova*, teză de dr. în istorie, Chișinău, 2015.

6. Simac, A., *Tapiseria contemporană din Republica Moldova (Evoluția tapiseriei contemporane din Republica Moldova în anii 1960-2000)*, Chișinău, Știința, 2001, 160 p.

7. Симац, А.И., Бабина, Ю.И., „Особенности становления народного ковроткачества и современного гобелена в Украине и в Молдове”, în *Сборник научных тезисов*, т. I, International scientific journal, 2016, №4. С. 13-18.

8. Уварова, А., Грама, В., „Научно-теоретические основы конструирования структуры и содержания экспериментального курса «Художественное ткачество»”, în *Conferința științifică anuală a UPS „Ion Creangă”*, vol. II, Chișinău, 2004.

9. <http://www.zf.ro/ziarul-de-duminica/tapiserie-contemporana-romaneasca-de-ziarul-de-duminica-galerie-foto-11225213> (Vizitat la 24.02.2018).

10. <http://universulolteniei.ro/cen-tenarul-marii-uniri-promovat-de-gorjeni-la-palatul-parlamentului/> (Vizitat la 14.02.18).